

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurca si Sambet'a, Fóiea una data pe septemana, — Pretiulu; pe 1 anu. 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 f. sun. pe unu anu séu 45 doideceri, or 3 galbini si 3 doideceri mon. sunatoria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 13.

Brasiovu, 13. Februariu 1862.

Anulu XXV.

LA CRITIC'A DEIN „KORUNK.“

XII.

Dupe ce criticulu nostru-si facú conclusiunea procuratoria, precumu vediuramu, in urma-si mai aduse a mente unele reflexiuni, cari cá nescari odora pretiosa, ne-vrendu a le dá uitarei, le versà pre capulu micu, cu scopu, precumu se pare, cá cu atatu mai tare discreditandu-mi person'a de una data se dè si causei nóstre lovitur'a de gratia, cumu o numescu. Si in adeveru atari espectoratiuni merita a fi apretiate dupa valoarea loru si a se aruncá acolo unde le e locul, numai catu spre cunoscerea spiretului, ce a dictatu acesta critica, potu se ajute si aceste personalia, si inca pote, cá mai multu cá tote. Din care cauza, si in adeveru numai dein aceea, le presentàmu si publicului romanu, carele pote nu a avutu ocaziune de a le cunosce de airea.

Deci in articulu III dupa unele premise asia graiesce: „Aici atingemu numai acea impregiurare curiosa (furca), cá afora de comitele Ciachi nece un filiu alu celoru alalte natiuni din patria nu s'a alesu de membru onorariu. Inse intru asta fluctuatiune mare natiunale mai cá nece nu a cutezatu nemenea se proiecteze de membru pre altu ce-ne-va din acea natiunalitate carea in XVII seculi a tienutu a se cunoscute natiunea romana; fiendu cá, dupa esirea romanilor, hunii, avarii, ungunii tienura acesta tiera; er' a-cesti trei suntu unulu.“ — Aici, lierte d-lui, deca cutezàmu ai spune verde, ca aste tote suntu numai ordiene — calumnie. Nec'airi nu am dîsu io, cá ungunii au tienutu pre romani apasati in XVII. seculi; cuventarea mea stà in aintea publicului romanesce si ungunesce; si d-lui numai-si nelucesce, déca cu actele a mânia ise pare, cumu cá io nu am vorbitu de gentile barbabe de catu numai intielegundu pre unguni. Dein cuntra io nu am numitu pre nece un'a dein acelea, supunendu cá lucrulu e destulu de cunoscutu. Ce e mai multu, io nece nu sum convinsu deplenu, cumu cá hunii si avarii aru fi fostu magiari, ci numai popora asiatică cá si magiarii, bulgarii, cumanii, chazarii, alanii, turcii, tatarii etc. Afara de acea, pre lenga tota enormele mele smentele istorice, atat'a poteamu sci si io, silu asecurezu cá am sciutu siatunci, cumu cá Gothii, nu hunii, avarii si ungunii, incepura a predá Daci'a romana, impreuna cu dacii cari mai remasese; ér' hunii numai pre la 376 dupa Chr. siau aratatu nasulu in Europ'a si Daci'a, si asia chiaru cu 100 de ani mai tardiu dupa esirea Romanilor, de care graiesce d-lui. Asia ne spune Pray in (annal. vet. Hunnorum p. 68) si Steph. Katona (Synops. chronol. partea II, sect. I, pag. 47.) — Er' de magiari toti sciuti au invetiatu la scola ungunesca, cumu cá in tier'a ungunesca au venitu numai in seculu IX; ér' in Transilvani'a candu au venitu, inca e indoiéla inaintea multor'a, la tota templarea inse nu au venitu inainte de Tuhutum*). Cumu póte dar' presupune, cá io asi fi dîsu, cumu cá ungunii au tienutu apasati pre romani in XVII seculi, — de si nu am invetiatu in scóle ungunesce?

In catu pentru membrii onorari, cá nu s'au alesu

altii, cauza e numai § 9 alu statuteloru asociatiunei faciã cu scopulu acestia, ér' nu ceva paroxismu politicu seau ignoratiune sumetia cumu díce d-lui intru altu locu. Cu tóte astea, ce-ne scie, déca nu aru avé dereptu si romanii de a se mirá, cá óre cumu póte fi, de nece compatriotii dein Clusiu, nece celi dein Pestia, seau si dein Viena nu siau adusu a mente de nece unu romanu la asociatiunile loru literarie; — inca ne ar' mai poté prende mirarea si de acea, cumu se póte, de nu s'a aflatu dein acele natiunalitati nece macaru unu compatriotu, care macaru cu unu banu se concurre la a-cesta asociatiune romana, candu deintre romani, cu tóta saraci'a nóstra ce nu o potemu ascunde, s'au aflatu mai multi, cari conferira denariulu loru la museulu transilvanu? Si intru adeveru aste impregiurari aru fi mai curiose si mai demne de mirare, déca nu ne am aduce a-mente, cá compatriotii nostri nu afla pre nece unu dacu romanisatu demnu de a se cuprende in societatea loru de catu pre lenga banu de entrée.

Deci mai incolo continua Criticulu si dice: „Ci lasa, cá acusi va fi mai bene, pote se venia in gratia si acel'a, a caruia limba inca alalta-eri erá neculta si barbara etc. — Si de ast'a se supera d-lui asia tare? Se póte, cá d-lui credea, cumu cá si mai eleganté de catu cea magiara, alta limba mai culta si asteptá, se audia asemeni encomia dein gur'a unui romanu. Ci adeverulu este, cá limb'a magiara a facutu mari pasi in cultura de vre-o cate-va decenia incóce, inse nu au facutu inca atatu de mari, catu pentru dens'a se ne parasimu pre a nostra; ast'a e totu ce am dîsu seau am volitu se dicu, si sum de parere, cá numai ómenii desierti se potu aflá vetemati cu espresiuni de acestea. Fiacare poporu crede, cá limb'a sa e fromosa seau mai fromosa de catu altele; inse nece unulu nu e asia de neghiobu, catu se nu cunosca adeverat'a cultur'a seau necultura a limbei. De esemplu: déca ce-neva mi-ar dice: cá limb'a romanésca e fromosa, iasi raspunde: asia este! ér' de miar' dice, cá e culta, iasi dá se intieléga, cá mente d-lui. Déca inse Criticulu nu este in stare de a apretiui gradulu culturei limbei ungunesce in presente si in trecutu, ne pare reu, ci nu avemu ce face. Alti conationali ai d-sale recunoscuro, adeveratu cam tardioru, mai eri-alalta-eri, cá limb'a magiara are lipsa de mai mare cultura, de cumu arata Aprobatele si versurile lui Gyöngyösi, si de acea inca pre la a. 1796 se incercara a fundá una „societate de a cultivá limb'a magiara“*), inca si Academi'a ungunesca dein Pestia e destinata nu numai pentru scientie, ci si pentru cultivarea limbei magiare, cu carea in adeveru se si ocupa. Care tóte arata, cá cultur'a limbei ungunesce nece nu este, nece nu a fostu eri-alalta-eri asia de mare, cumu se pare Criticului nostru. Noi dein parte-ne sincerè dorimu, cá cultur'a limbei ungunesce se nu statiuneze in stadiulu de astadi, ci se faca progresu totu mai mare, — numai se nu ne cotésca pre a nóstra.

*) Vedi Aranka Gy., A magyar nyelv mivelő társaság munkáinak első darabja, 8-o Szebenben, 1796, p. 5. A magyar nyelv a maga hazájában művelétségére, árvaságra jutott.

*) Vedi M. Büdinger, ist. Austrieci t. I, pag. 391 seq. not. 5.

Mai incolo dupa una tirada lunga si mai incurcata de catu labirintulu Minotaurului, pentru care ne cerem liertatiune ca o petrecemu, adauge criticulu: „I. Huniadi si Mathia Corvinu, adevratu ca s'au taliatu de catra asta trupina de XVII seculi de fome, de seracia si de alte cate tote, precumu si acumu suntu multi renegati; ci a-cestia toti s'au dusu in scirea lui D-dieu, s'au inochiatu in olivuselbateu, au inavutitu seracia a acestoru natiuni pretensive si gamfate. — Asia este, ca s'au dusu si nu se vor mai intorce nece eli nece fetiorii lor; numai catu io de Huniadi si de Corvinu nece nu am visatu, ne cumu se graescu, sciindu ca fratii nostri de-multu, demultu, inca din tempurile lui Heltai, nu au mai vrutu se recunosca, ca celia ar fi fostu romani. De acea nece aicia nu mai disputu despre eli; pentru noi totu un'a este, ca au fostu, au ca nu au fostu romani, et pour cause.

Dupa care tote numai de catu conchide cu aste cuvete: „Si despre tote acestea marturesce la anulu domnului 1861 insusi C., demnulu membru alu capitolului din Blasiu; asia dar' suntu adeverate.“ — Adeverate dar', ci nu tote, pentru ca nu tote cate le infira d-lui in labirintulu seu, le am disu io, ci le a disu d-lui de capulu seu si din cuvetele mele le ascosu numai ca cu clestele. Er' cate suntu adeverate, nu suntu pentru aceea, pentru ca le am disu io, ci pentru ca suntu fapte istorice, precumu credu ca le am si demonstratu. Er' person'a mea, ori in ce pusetiune se fia, nu are de a face aici nemica.

In urma, in Art. IV, numai de catu cu aste cuvete incepe: „Ce erori enormi istorice au cuprensu mentea unor frati romani, potemu se esperiemu in tote dilele. Er', cumu ca in atari erori si unii ca acela au cadutu, despre care opiniunea publica almentrea credea, arata cuvetele rmului. C. analisata in articlii mai dinainte. Inse pre tote acestea le escusa in catu-va acea pasiune, care in tempurile critice ocupa mentile si afectele“, et sic porro. — Asia este in catu pentru omenii cari suntu ocupati de pasiune, precumu despre aste insusi criticulu dede proba invederata in analisea cuvetei mele, candu orbitu de pasiune a incarcatu cate copte si necopte asupra persoanei mele, si a natiunei romanesci, si acestea tote nu din alta cauza, ci numai pentru diferentiele alalte natiunitati transilvane. — Er' de erorile istorice imputate, nu mai graescu; judece D-dieu si omenii intre me-ne si intre d-lui; si catu vomu fi smentitu, faca bene si ne lierte, pre mene, pentru ca nu Angeru le a scrisu, ci mana de tierena, cumu diceau tipografii nostri celi betrani — er' pre d-lui, fiendu infalibile, numai pentru ca nu scie ce graiesce. Si conchidemu acestu respunsu chiaru cu cuvetele criticului nostru din Art. IV, unde dice:

„Cu tote astea dicemu, cumu ca cercetarile istorice ne indoitu ca voru se aiba influentia bene-facutoria spre luminarea mentiloru, mulcomirea pasiuniloru si mai pre susu de tote spre aceea, ca opiniunea publica se se emancipeze de suptu apasarea unor conducatori puçinu defaccati, ci cu gura-mare, cari mai puçinu au invetiatu, de aceea inse cu atat'a suntu mai aroganti, — si se incepa asi urma propri'a convictiune.“ Amen! asia se fia — mutatis mutandis fiat applicatio.

His ego gratiora dictu alia esse scio, sed me vera pro gratis loqui, etsi ingenium meum non moneret, necessitas cogit.

Livius.

Non defendi homines, sine vituperatione forte posse; negligenter defendi, sine scelere non posse.

Cicero.

(Nu va mai urma.)

Brasiovu, 25. Fauru n. (Necrologu.) Comun'a romanésca de aici suferi in dilele acestea doua perderi insemnate prin mórtea concetatiuniloru sei Georgie Juga, reposatu in 21/9. Fauru in vietia de ani 69 si Joanu Zsipa, reposatu in 23. Fauru de ani 74, doi barbati, acaroru suvenire va remane pastratata nu numai in familiile proprii, ci si mai departe in cercurile connationaliloru nostri. Ambii acesti barbati esiti din sinulu burghesiei romanesci, cu invetiatur'a lor castigata pela capetulu seculului trecut si inceputulu acestuia, corespunditoare numai starii lor de comercianti au impreunatu in persoanele lor unu raru zelu nationalu si totuodata bisericescu, pentru care se intielege ca au siluatu parte activa in prim'a linia la tote suferintiele nostre comune. Ambii era inflacarati pentru cultur'a nationala, ceea ce adevera nu numai prin sacrificatorea silintia de a si portá catu la scolile locale catu la altele departate pe toti pruncii lor de ambe secele, ci si prin confaptuirea puterósa la infintiarea scó-

loru de aici ca reprezentanti, ca curatori, ca efori ai scoliloru, ca directori ai gremiului romanescu levantinu, dinsi au conclucratu alaturea si pe ntrecute, sciinduse totuodata folosi de esperiintele proprii si de consiliulu barbatiloru cu sciintia. Pe Georgie Juga inca lu vei gasi in tote protocoalele de danii, colecte si ajutore bisericesci, scolastice, nationale alaturea cu frateseu Joanu (reposatu in 1860); intru asemenea si pe Joanu Zsipa, pana candu sarcin'a batranetiloru si loviturele sortii ii mai lasasera numai condeiulu, pentru ca se lucreze in folosulu concetatiuniloru sei, precumu a si lucratu pana inainte cu doua luni. Pe amendoi acesti concetatiuni si connationali ai nostrii ii rapi mórtea dintre noi intre manifestarea dorintiei lor, „ca se mai ajunga a trai inca numai pana la S. Ilie, pentru ca se vedea pe barbati natiunii adunati la Brasiovu.“ Acésta singura dorintia atatu de caracteristica a reposatiloru inca este de ajunsu, pentru ca se faca pe oricine a cunosce simtiemintele animei lor. Georgie Juga pe lenga catu a daruitu fiindu in vietia, la cumparatulu locului de scola, la fondulu cladirii, la celu profesorescu in Brasiovu, cumu si la fondulu seminariulu de clerici in Sibiu si la celu Francisco-Josefinu, a mai lasatu a se fundá din averea remasa inca si unu stipendiu pentru cate unu studentu lipsitu, inse cu portari in tota privinti'a esemplare.

Fiele tierin'a usiora si sufletele lor se afle repausu in sinulu lui Avramu!

Comisiunea de siepte. Sasii. Ungurii. Romanii. (Incheiere din Nr. tr.)

Romanii n'au dreptate pentru aceea, ca de si Transilvania ar' fi necredintiosa destulu, pentru ca se desbine de catra Ungari'a, dinsa nu pote pretinde, ca se mai arunce in urma ei inca si o parte mare a Ungariei; si romanii n'au dreptate pentru ca Ungari'a nu si va lapeda integritatea sa; ei n'au dreptate, pentru ca tote celelalte natiuni ale Transilvaniei, adica secuii, magarii si sasii nu dorescu ca Ardealulu se se intinda pana la Tis'a; si in cele din urma ei n'au dreptate, pentru ca insa si Maiestatea s'a Domnitorulu intru atat'a asigura mediuinele Ungariei proprii, incatu nici chiaru ruperea Partium nu o a mai suferitu a se face intrebatiune de dreptu. Prin urmare Transilvania nici se contopesce in Austria, nici partea dincóce de Tis'a nu se va incorpora la Transilvania, ci noi (ardelenii) vomu remanea o tierutia constatata din doua milioane, carea se lupta cu sinesi, insasi si dinsa exista prin aceea, ca cele trei elemente nationale vietuitoare intrinsa suntu trase in trei parti de catra cele trei natiuni din afara. Nici un'a din puterile atragitoare nu cede, si asia acésta tierra nefericita sta intre acelea ca si sicriulu celu fabulosu alu lui Mohamed, intru carele a mai remasu inca nu mai memori'a desierta a gloriei vechi. Noi (ungaro-secuii) ne tragemu catra Ungari'a, sasii catra Austri'a, eara romanii voru se puna mai antaiu man'a pe teritoriul ce se intinde pana la Tis'a, eara pana atunci nu o spunu pe façia ca unde i trage inim'a. In teoria privindu lucrulu din punctulu de vedere alu fiacaruia, tote acestea trei natiuni au dreptate; ci curatulu adeveru este la natiunea magiara si secuésca; pentru ca ea cere aceea ce au sanctionatu legile si domnitorii.

Ne pare forte reu, cumca implinirea legii sta in drumulu planuriloru nationale, deocamdata inse nationalitatile n'au incatratu, trebuie se si asiedie planurile sale pe lege, pe dreptulu in fiintia si pe temelile istoriei. Timpulu apoi pe acestu temeu va desvolta lucrurile mai departe; incetu cu incetulu interesele natiuniloru simtinduse asigurate se voru apropié si impacá unele cu altele. Aceia, cari acum se certa pentru nisce privilegii imaginate, mai tardiu se voru afla un'a lenga alt'a ca sócie, ca natiuni sorori in adeveru, eara nu numai din gura; pentru ca aceia cari locuescu unii cu altii, in cele din urma totu ei au trebuintia unii de altii. Si earasi va fi unu regatu mare, pe care lu va guberná corón'a S. Stefanu sub domnitorulu nostru legalu, eara sub acest'a natiunile in viitoru ca si odinóra voru face unum populum, unu poporu politicescu, la care unitatea ese din comuniunea dreptului, din acea comuniune de dreptu, carea asigura atatu libertatea individuala, catu si libertatea individualitatii nationale dupa o uniformitate deplina.

Pana ce acéstea se vor pune la cale asia, Ardealulu va remanea intr'o pusetiune spendiuratore ca si sicriulu lui Mohamed, eara noi zacemu intrinsulu pana candu Dn. Christos ne va dice; „Scólate si ambla.“

Pana aici jurnalulu Domnului Dozsa. Noi nu voimu a face nici unu comentariu mai departe la susu impartasitul articulu, ne indestulam a observá numai cu óresicare mangaiere din

launtre, ca de si Kolosv. Közlöny mai nutresce inca unele opinii foarte ratacite despre romanii ardeleni, de alta parte inasa sia re-venitu preamultu in fire de atunci, de candu spu-nea publicului la tota ocaziunea, cumca a desperatu de a se mai poté intielege cu romanii din Ardealu. Tieneti minte ó-meni buni, ca póte veni timpulu candu o parte de unguri va cauta si maicu sinceritate, cá se se intieléga cu romanii si ace-
stia ou ceia; numai bine se 'si ia sam'a, cá atunci se nu fia
prea tardiu. — — B.

O resolutiune limbistica.

De la anulu 1849, candu se opromisese romaniloru prin fostulu ministru Bach munti de aur: cumca in tóte locurile, unde se va restitui ordinea legala, se voru respecta si aplica romanii la posturi dupa proportiune, dorintiele romaniloru, cari nu cauta se se asecure numai de posturi, ci mai virtu-
tostu se luptá pentru asigurarea, respectarea si indreptá-
tirea nationale politica, se mánifestara prin barbatii loru de. incredere si in punctulu respectarei limbei romane, celu puçinu in teritórie locuite de romani in majoritate.— Se facú deci deocamdata la parere unu feliu de impartire a Ar-
dealului in teritórie qua nationale; se mai emisera si ordina-
tiuni pentru respectarea limbeloru patriotice, pentru priimirea
instantieloru in limb'a poporului si darea resolutiuniloru in
aceeasi limba. Incetulu cu incetulu inse ne veduramu con-
strinsi a nu mai poté spera lesne la indreptatiri si recunósceri
de asemenea dorinti. Preste vreo doi ani dupa aceea neci
ca se mai pomeniea de astfeliu. de recunosceri, si cine s'ar fi
cutediatu a'si pretinde respectarea nationala din punctulu
limbei prin oficiuri, ar fi cadiutu si intre criminali; ba cu
incetulu ne devenisera centralistii bachiani atatu de pericu-
losi, incatu chiaru si in Gazeta nu ne mai era ertatu a e-
sprima numele de romani celu portamu, asia, incatu eramu
siliti, — cá nu cumva se amortimu cu totul in incuragiarea la
progresele nostre interne nationale, — se ne servimu cu nu-
mirea de rasa si vitia in locu de natiunea romana, poporulu
romanu, pentrucá se scie cititoriulu, ca nu vorbim de paria din
India séu de elotii din Grecia, or' de negrii si hotentotii
africani, ci despre noi romanii si despre facendele nóstre; si
déca facómu cate unu front cá stranepotu alu unui Fabricius,
care nu lesne se speria neci de rugitulú leinu neci elefantinu,
apoi ni se spunea verde, ca in tóta Austria nu e decatu nú-
mai una singura natiune: natiunea Austriaca; prea pucinu, si
tocma in fapta nu lipsia a ne audi si mai aievea ca suntemu
cu totii germani. In desiertu faceamu deosebire intre natiune
genetica, care mii de ani se opuse tendintieloru de a o des-
nationalisa, si intre natiune politica, care porta tipulu statu-
lui, si póte custa din mai multe popóre, fora cá acestea se
fia condemnite a se desbraca de tipulu seu geneticu si de
numirea sa, indesiertu dícu, ca conceptulu de natiune era
timbratu si monopolisatu numai pentru singur'a spresiune
austriaca séu si natiunea germana. Asia vai de omu! Ne
respectandunise neci catu de pucinu mai antaniu limb'a apoi
si numirea remeseramu din dí in dí totu mai inapoiéti, asia,
incatu pela an. 1857—59 ne apucá nadusieli, ca dupa ordine
toti romanii, cati prin harnici'a sá apucasera a se redica prin
posturi, se voru tredí scosi din ele séu celu pucinu alaturea
cu strainii veniti chiaru neconsiderati si neinaintati in servi-
tiuri. — Éca care sunt consecintiele nerespectarei limbei unui
poporu cu tóta egal'a lui indreptatire inaintea legei! Nu ni
se respectéza limb'a? Minte in capul seu si in pericolulu nostru,
cine se fictionéza, ca ne voiése vreínu bine; nu ne e limb'a
coindreptatita politicesce fora marginire la casuri si necasuri,
nu suntemu securi neci pe departe, ca mane or' poimane nu
vomu mai patí cumu o amu patitu, déca nu ne vomu pune
si noi piciorulu in pragu pentru dreptulu ce'lu avemu.

Voiu numai se mai repetu, se mai improspetediú celoru
indiferenti, cá neci unu minutu se nu amane a face pasi spre
asigurarea limbei romane de oficiósa celu pucinu acolo, unde
ne concede si legea data de marele principe, ne asteptandu
pana la otariri dietali, ca sasii si magiarii pe contulu dietei
nu vreau se faca neci o concessiune limbistica catusi de mica,
ci se tienu cá scailulu de ceea ce sciu ei, ad.: ca romanulu
se ostenesce si in urma se caciulesce.— Déca si suntu unii ro-
mani atatu de ticalosi, incatu se nu le pese de aperarea drep-
tulú legalu alu limbei; totusi se afla in sinulu patriei mai
multi, carii sciu, ca aperandusi dreptulu nu numai nu comitu
neci o crima, ci din contra insufla respectu si stimare la antu-
gonistii politici, candu prin resolvata aperare a dreptului seu
si arata maturitatea s'a politica. — Éaca avemu si o resolu-
tiune in caus'a limbei dela oficiolatulu comitatului Turda, póte
servi, spre a ne trage luarea aminte la seriositatea resolvarei
acestei probleme pe totu loculu, de semnalu.

Comuna ad. romana Copandu isi decretá prin pro-
tocolu luatú in adunanti'a comunala din Febr. a. e. limb'a
de limba oficiósa pe temeulu diplomei din 20. Oct., care
garantéza dreptulu de egala indreptatire, si pe autografulu
imperatescu din 21. Dec. 1860 indreptatu catra presedintele
provisoriu alu cancelariei de curte, precumu si pre temeulu
ordinatiuniloru mai nóue indreptate catra oficiolatele acestei
tieri, (de care noi nu prea scimu —) de intielesulu acelasi
(vedi si ultimii Nri ai Gazetei din an. tr.) decretéza, cá unu
protocolu sa se tramita la oficiolatu cu comitiva, cá orce scri-
sori si resolutiuni se li se tramita numai in limb'a loru decre-
tata de oficiala; si se se provóce oficiolatulu a impune re-
spectarea acestei decretari, caci ea comun'a nu va primi or-
dinatiuni in alta limba, ci le va remite pe lunga protestu
indereptu si va recurge la r. guberniu pentru vetamarea drep-
turiloru sale

Eata resolutiunea la acésta: Nr. 423. 1862.

„Dupa ce prin § 54 din instructiunea pentru organizarea
comitatelor si districtelor nob. apriiatu se statoresce, ca fi-
acui ei este ertatu a da cereri in ori si care din cele trei
limbi ale patriei, adeca in limb'a magiara, germana si romana,
deciderea are a se face totu in aceeași limba, si dupace comu-
nitatea Copandu prin protocolulu din 8 Febr. a. e. ascernutu
oficiolatulu de comitatu prin rogarea din 8. Febr. a. e. au
decretatu nu numai pentru trebile comunei de limba oficiosa
pre cea romana, dar' au poffitu totuodata, redimati pre susu
atensa instructiune, cá, dupa ce protocoalele, examinarea mar-
toriloru, dechiaratiunea preceptoriloru de lucru s. a. au se
se suscepe cu partile in una din cele 3 limbi ale patriei, pre
care si o va alege acesta, ordinationele si demandarile,
care se voru inderepta catra comuna Copandu nemidilocitu,
nu in alta limba, ci eschisivu in cea romana se se espedués-
ca: oficiolatulu acestui comitatu asta aretare si manifestare a-
pretiinduo o intaresce, indatorindu pe fiacare de ori ce stare
si rangu, cá corespondenti'a oficiosa cu comun'a Copandu
numai in limb'a romana se porte. Ear ce se tiene de acea
manifestare a comunei, ca demandari scrise in alte limbi ne
inplenite le va da in dreptu si va da acusa in contra la lo-
curile mai inalte, acestu oficiolatu amenintiarile nu le póte
suferi, inse adauge, ca comun'a la acelu casu ne asteptatu,
candu i se ar' trámite vreo scrisóre in alta limba nu in cea
romana, cele in scrisóre demandate se le inpléasca, dar' pentru
respectarea dreptului seu totudeuna se aiba dreptu a redica
acusa la locurile maí inalte, asteptandu vendecarea reulu pre
calea legale. (Va urma.)

Chióru 10/22. Januariu. (Quivis optimus suorum ver-
borum interpreas.

Dupa ce in „Gazeta Trans.“ Nr. 97 din anu tr. 9. Dec.
pag. 404 col. a doua suptu motto: Parturiunt montes etc.
atinsesemu cate órece de pela noi, si in cercurile cele mai in-
alte fusesemu reu intielesu; cá se abatu dela mine prejude-
tiele inradacinate intre uni si alti, me affu oblegatu a mani-
festá ca eu prin ungerea rótelorú nici decumu amu tientitu
amploiatii districtuali, cari aru fi fostu adumbriti prin osii
(axes) inse prin róte amu intielesu pre plebea amblatória mai
pe diosu, ca de e. luandu numai Bozint'a mare, de aici s'au
datu in imprumutulu statului aprópe de 2000 fl. conv., si
din interusuriulu acelora, care intr'unu tempu venisera si in
bani de argintu, nu sa luvatu pe sam'a comunei nici chiaru
o luminutia, da de ce sau facutu? — Nu scia nime! cá ju-
dele satului in tóta dioa fiindu in Crasna la beutura, si ada-
pandu pre cei mai guralivi, de cate ori venea judele cercualu
in satu, totudeuna striga lenga densulu, cá mai póte remanè
bireu, ca e omu bunu si harnicu; éra judele procesualu necu-
noscundu giurstarile locului, le dedea crediementu, pana ce
dède de misin'a (gramad'a) foradelegiloru biraielorú satesci
si ei depusera eri in 21. Jan. pe toti dintr'odata, ponendu
alti antenori comunali cu totul. Acum vomu vedé care voru
reesi cu ratiociniulu baniloru incasati la tempulu seu. In catu
s'a atinsu despre corespondintiele in limb'a magiara facute, a-
vemu mangaiere ca baterca amploatii nostri facundu studiele
in scólele magiare nu potura studié limb'a romana, totusi
acuma vediendu gravitatea tempultu s'au indemnatu a ceti
carti romanescii, mai virtosu „Concordia“, si incepu asi reveni
in ori si a se dedá cu stilistic'a si ortografi'a romanésca, si
speramu cá peste puçinu, fiindu si ilustritatea s'a supremulu
capitanu, si D. notariu Dragosiu fórte iscusiti in limb'a si or-
tografi'a romana, voru urmá (!) peste puçinu tempu tóte cer-
cularele si tóte corespondintiele in limb'a romana cu atatu mai
virtosu, ca pamentulu Chiórului este pamentu clasicu roma-
nescu, in care este presarata si plantata flórea nobilitatii ro-
manescii, care nu s'a cutremuratu de vuetulu valuriloru cal-

vinismului asi parasi relegea sa, cá in tienutulu Hatiegului si pe aiurea, de au remasu cu toti pe lenga tóte persecutiunile romani cu sange, cu relege cu totu pana astadi. S. N.

AUSTRIA, Vien'a. Escel. sa D. cancelariu c. Nadasdi lucra, cá scaunulu supremei instantie judecatoresci pentru Ardealu se se strapuna la Viena; ear' cancelari'a croata schiawóna sta, pentru cá acésta instantia pentru Croati se se asedia in Agram; inse consiliulu de statu nu e aplecatu a concede acésta dorintia.

Pentru serbarea dílei de 26. Fauru, in care s'a datu constitutiunea imperiala, se facura pregatiri nunumai in Viena ei si prin alte provincie d. e. si in Bucovin'a, unde se va tiené, Te Deum in tóta tíer'a, si la Seretu se va infiintia o fundatiune in memori'a dílei acesteia.

CRONICA ESTERIORA.

ITALIA. Necurmatele demustratiuni antilegitimistice si pentru capital'a Italiei Rom'a au produsu si miscari in tóte partile, incatu mirate-vei, déca poporulu din statulu Papei nu va lua elu insusi iniciativ'a spre a proclama odata Rom'a de capital'a Italiei si a pune capetu puterei lumesci a Papei. Pana acum se scie, ca pornirile sunt in crescere si ele voru fi ajutate pe suptu mana. — Ministrulu primariu alu Italiei Ricasoli monitéza administratiunile prin cerculariu, cá se nu concéda a se face abusuri cu demustratiuni, care ar' compromite caus'a; inse vedemu, ca chiaru nici Rom'a nu fú segura de ele. S. S. Papa deci tienú in 4 unu consistoriu de cardinali si ministri, in care se otari, cá la casu de atacarea teritoriulu romanu armat'a papala se se opuna; ear' S. S. Papa isi lasà mana libera de a lucra dupa impregiurari. Façia cu Françi'a se afla Rom'a acumu intrata intr'o fase mai critica, care se va vedé mai deaprópe din adres'a senatului si a corpului legislativu alu Françiei catra imperatulu, din care resufflà numai atata, ca Françi'a 'si arata parerea de reu atatu pentru nemoderatele pretensiuni ale Italiei, catu si pentru opunerea cea nemiscata a scaunulu apostolicu.

Intr'aceea Garibaldi recrutéza pe suptu ascunsu, si, dupa cum se crede, ambla prin Neapole catra Sicilia, de unde apoi vrea se tréca, se viziteze malurile dalmatine.

In FRANÇA se astépta desbaterea adresei senatului catra imperatulu cu mare incordare, mai vertosu pentruca principele Napoleonu ceruse, cá se se puna in proiectulu adresei si pasagiulu: ca senatulu vede cu parere de reu, ca Papa refusa a da ascultare la svaduirile Françiei, si neinvoinduse Troplong presiedintele, principele s'a dechiaratu, ca la desbaterea adresei va propune in publicu unu amendamentu in caus'a acésta. Pana candu Françi'a nu 'si va da pe façia politic'a, ce o nutresce in ascunsu façia cu statulu romanu, pana atunci caus'a Italiei va remané totu in stadiulu de pana acumu, déca nu se va midíuloci, cá chiaru poporulu din statulu papalu se grabésca resolvarea cauzei romane.

In TURCIA se misca earasi crestinismulu, si agentii de tóta plas'a nutrescu spiritulu de resbunare asupra tiraniloru de tóta plas'a; totu indemnulu merge intr'acolo, cá reesindu insurgentii dela Erçegovin'a invingutori, se 'se rescóle peste totu si Bosni'a si Bulgari'a pentru independintia. Apoi insurgentii stau bine si acum s'a alaturatu lunga ei si capetenia din Grahovo; au arme de ajunsu si preste érna sau organizatu militaresee. Preste 5000 bine disciplinati potu sta façia cu Omeru Pasia, care cu 12 mii soldati si 16 tunuri porni asupra loru. Indesiertu emise Omeru Pasia proclamatiune, cu apromisiuni, ca va amnestisa pe toti cei ce se voru re'ntórcé si li se voru implini promisiunile facute, ca insurgentii nu 'i mai credu, dupa atata insielare. — Ei cu arm'a in mana sunt otariti a se luptá pentru sant'a libertate, or' a muri cu totii. E interesantu a sci, ca intre slavii de sudu s'a desvoltatu simtiulu nationalitatii intru atata, incatu facu rusine la toti conservatoristii din Bucuresci, cari tocma acum aflara cu cale a impugna consciintiele omeniloru si a propaga ur'a confesionala intre frati de unu sange; ei insurgentii slavi ai Erçegovinei se imbraciosiéza: catoliculu cu pravoslavniculu, si isi jura imprumutata credintia pana la mórte pentru liberarea natiunei slavice de suptu jugulu paganescu. —

GRECIA. „Correspondinti'a lui Scharf“ comunica cu dat'a din 21. Fauru, cumca nece eveniminte revolutionarie din Greci'a stau in legaminte cu miscarile italianiloru de acea partita, carea se díce partit'a lucrarii (adica a lui Mazzini, Garibaldi sel.) Din Atin'a se serie, cumca revolutiunea apuca nainte. Revolutionarii pretindu gubernu liberalu, adunanti'a

nationala si reforme constitutionale. Cei doi principii din cas' domnitória a Bavariei luara contramandatu, cá se se rentórcé dela Triestu indereptu si prin urmare se'si intrecurme calatori'a loru la Atin'a. — Asia dupa mai multi ani de nemul-tiumiri, cum amu díce infundate, grecii re'intra earasi pe calea revolutiunii, la care ieau parte si soldati. —

GERMANIA. Schiambarea noteloru diplomatice intre Austri'a si Prusi'a in caus'a reformarei federatiunei germane merita atentiune. Pe lenga Austri'a mai protestara si alte multe guberne germane medinale precumu: Bavari'a, Virtemberg'a, Hanover'a, Hessi'a, Nassovi'a alaturanduse si Sacsoni'a in contra programulu Prusiei din 20. Dec. a. tr., care pretindea cá se se organizeze federatiunea, dupa cum ceru interesele generali ale Germaniei intre sine. Prusi'a raspunde acumu ca protestele acele n'au potutu avé neci unu temeiu in programulu seu, apoi neci ca se póte, cá pe lenga asemenea note se se póta face o apropiare in pareri; pentruca Prusi'a nu cede nemenui antaiatatea, candu e verb'a de venarea intereseloru natiuni germane si pretensiunile acestoru interese façia cu celelalte gubernie federative.

Not'a Austriei din 5. Noembre pretindea pentru intréga federatiune o astfelu de constitutiune, care se'si aiba o putere activa esecutiva si din care se póta esi o consolidare politica, care se iea garanti'a pentru teritorialele estrafederative ale potteriloru, care constitue federatiunea, in ceea ce Prusi'a vedeg unu mai mare periculu pentru sustarea federatiunei, decatu in reformele sale, care ar' consolida natiunea germana in seneg, si asia díce, ca e prin neputintia a se lasa in desbateri si consvatuiri despre reforme, care nu se potu realiza. — Deaca Prusi'a va recunósce Itali'a, atunci e lesne de gaciti, ca ea s'a alaturatu lenga puterile apusene; póte camerele Prusiei voru reesi cu propunerea facuta pentru recunoscerea acésta, cu care sa'r mai face inca o lacuna intre impretenirea acestoru poteri germane, fiindca Austri'a ar' astépta dela Germani'a, cá acéste se si incépa aperarea teritoriulu la ap'a Po in Itali'a.

Din ROMANIA ne sosi scirea, ca D. Barbu Belu este numitu de ministru alu cultului si alu instructiunei publice si D. Ales. Odobescu de directoru la acelu ministeriu. Curtea de casatiune s'a compusu suptu presiedenti'a D. Vas. Sturdza. — In 8. Fauru s'a cetitu reportulu comisiunei pentru facerea adresei respondietóricé la cuventulu de tron, dupa care adres'a se si primi, dupa cumu fú proiectata, cu unanimitate. In Nr. v. o vomu impartasio, ca e unu actu de mare insemnatate.

M. Sa Domnulu Romaniei a primitu ordinulu Manututiiloru, care la instituitu Greci'a in aducerea aminte a re'nivierei natiunei sale. Earu la prochiamaarea Unirei era decoratu cu singurulu cordonu si colórele liberei Italie, ceea ce pana atunci inca nu o mai facura principii Romaniei.

ROMANIA, Bucuresci 9 Febr. Camer'a Romaniei se ocupata inca cu ecsaminarea si rectificarea alegeriloru de deputati in contra caroru se redicasera reclame, cu care ocaziune veni inainte si una reclama de mare insemnate: Municipalitatea din Romani'a de peste Milcovu dede la camera reclamatatiune in caus'a unoru locuri, ce sar' fi luat de catra administratiune, si camer'a in sesiunea din 6. Fauru o dede la sectiuni.

D. Cogalniceanu esplica acésta reclamare dicundu, ca 'ns timpulu guvernulu Vogoride s'a datu intregulu litorale, matlulu Dunarei, companieloru straine, si acumu companieloru romanesci nu mai remase pamentu in tíer'a loru (manipulatiune greco ciocoiésca! —); arata ca s'au facutu reclamatatiuni pentru acésta, care inse s'au ingrogatu tóte prin cancelarie si cere acumu desgroparea loru dela Adunarea Romaniei, care 'i incuviintéza cererea.

Dela Jasi nu primiramu alte sciri decatu, ca scólele si institutele se afla inca totu inchise si ministeriulu grecoletiu totu mai functiunà si dupa prochiamaarea Unirei. In camer'a acesteia inse se facu reclamu in caus'a acésta indata la inceputu de catra D. Cogalniceanulu, inse despre urmarile mesureloru noului ministeriu inca nu avem sciri positive.

Cursurile la Bursa in 25. Februaru 1862 stá asia:

	Val. asc.	Fr. kr.
Галвині Амстердамскі	6	56
Лондонскі	136	35
London	137	40
Амстердамскі націонал	84	55
Облигаціе металіче ескі de 5 %	70	80
Акціи на банкксі	838	
„ кредитрскі	201	40